NĂM THỨ MƯỜI MỘT. — SỐ THỨ 1065 MỖI SỐ : 0$07 NGÀY THỨ BA 13 NOVEMBRE 1923

RÉSIDENCE SUPÉRIEURE AU TONK
DEPOT LEGAL

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

DEPOT LEGAL INDOCHINE N°1707

	HANOI					
	Hanoi	Hanoi et une autre ville	Hanoi et deux autres villes	Hanoi et trois autres villes	Hanoi et quatre autres villes	Etranger
Một năm	6$00	6$50	6$50	6$50	6$60	12$00
Các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Sáu tháng.	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	6.00
Ba tháng.	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	3.00
Một tháng.	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	1.00

Les abonnements partent du 1er et du 15 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LUC
Administrateur gérant : NGUYỄN-V-LUẬN

Adresse télégraphique : TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

ANNONCES
Décomptées à raison de 2 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.
Une seule insertion. . . . . 0$30 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$15 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Một cái nguyên-nhân làm cho lắm gia-đình mất thú vui

MẸ CHỒNG NÀNG DÂU

Ở nước Nam ta có một cái ác tục, tự thường-tình xem ra tưởng không cần phải lưu tâm đến, mà xét cho kỹ ra, thì cái ác-tục ấy thật có quan-hệ đến hạnh-phúc gia-đình, phong-hóa xã-hội. ta lại hà chẳng nêp xét thấu cái nguyên-nhân để tìm phương bồ-cứu ư. Cái ác-tục ấy lưu-truyền đã từ bao giờ, như là bệnh thời-khí truyền-nhiễm, từ nhà này sang nhà khác, hết đời nọ đến đời kia, không mấy nhà thoát khỏi được.

Nước ta vì cái tục tảo hôn, con cái đã trưởng thành, mà vẫn thường ở chung với cha mẹ. Mẹ chồng đối với nàng dâu, danh tuy là mẹ con, mà thực không có tình máu mủ. Vì ăn chung ở chạ, rồi hay sinh ra chuyện nọ trò kia, gây nên một mối ác-cảm, mà làm cho mất cả cái vui-thú trong gia-đình. Xét ra cho kỹ, mẹ chồng nàng dâu có lòng thương yêu nhau, thì mười nhà chỉ được độ hai ba nhà. Tục ấy không những là ở nước ta, ở nước Tàu xưa kia cũng thế. Ở sử Tàu chép phong-tục nhà Tần có câu rằng : « Phụ có bất tương đắc, tắc phản thần nhi tương kế », nghĩa là mẹ chồng nàng dâu không bằng lòng với nhau, thì cong mỏi lên mà cãi nhau. Nước ta cũng nhiễm cái tục ấy của Tàu, đã thấy ở trong những câu ca-rao tục-ngữ : « Muốn nói gian làm quan mà nói : muốn nói không làm mẹ chồng mà nói » và : « Đói thì ăn khế với sung, trông thấy mẹ chồng thì nuốt chẳng đi ». Mấy câu ấy thật là tả được cái cảm-tình nàng dâu đối với mẹ chồng.

Lạ gì dân-bà ở nước ta, giáo-dục không có, không mấy người có học-thức hiểu nghĩa lý, dường ăn lối ở lấm cái lạ lùng, lấy cạnh khóe làm hay, lấy chua ngoa làm chuộng. Tục-ngữ ta đã có câu : nữ-nhân hạn hóa. Một hạng người nan hóa ở với nhau mà vốn không có cái dây thiên nhiên để liên-lạc thì làm gì chẳng dễ đem lòng ghen ghét mà sinh chuyện lôi thôi ; kiều đi dáng đứng, công ăn việc làm, cái gì cũng bới lông tìm vết, bẻ lối bẻ hành ; thành ra ăn chửa có mà oán đã kết ngay, mẹ con trong một nhà mà có khi không khác gì cừu địch. Cái nguyên-nhân đó tự mẹ chồng một nửa mà tự nàng dâu cũng một nửa. Thói thường có vợ con thì mến vợ con ; vợ chồng mới lấy nhau về đường tình ái tất có phần đậm-đà âu yếm lắm. Tuy mẹ con là thiên tính chi thân, mà khi có vợ thì đối với mẹ, tình quyến-luyến thế nào cũng có kém đi mất một chút. Người mẹ thấy thế, thì sinh lòng ghen ghét nàng dâu ; đã có lòng ghen ghét, thì cái lòng dung-thứ mất đi, mới sinh ra bẻ đầu bẻ mỏ, điều nọ chuyện kia, mà trong gia-đình ít lúc được im hơi lặng tiếng. Vả lại bà mẹ chồng nào cũng đã từng qua cái cảnh làm dâu, trăm ngàn nỗi gian nan khổ cực, cho là cái lệ nhất định nàng dâu phải chịu với mẹ chồng, như thế đến lúc có nàng dâu mà mình lên bậc mẹ chồng, quyền phép đã sang đến tay mình, thì lại lạm dụng, để cho thỏa cái tình ức uất ủ-ê khi trước, vì thế bao nhiêu những cách mẹ chồng đối đãi với mình trước, đã làm cho mình phải ngậm đắng nuốt cay, lại dùng ra bắt nàng dâu chịu. Cái tập-tục mẹ chồng đối đãi nàng dâu, ở nước ta hình như đã thành một cái thiên tính thứ hai của các bà. Con gái khi mới khôn lớn, chuyện ấy đã từng lọt vào tai, vẫn lấy chuyện làm dâu là một cái cầu gian-khổ phải qua của con gái ; đến khi về nhà chồng, thì đối với mẹ chồng đã sẵn có một mối ác-cảm. Vì thế mà tình thương-yêu đã khó trọn mà mối hiềm oán lại dễ gây, làm cho mối hạnh-phúc gia-đình khó được hoàn toàn, nền phong-hóa xã-hội dễ bề nghiêng đổ. Người có lòng về nhân-tâm thế-đạo, tưởng nên tìm phương mà bổ cứu đi, huống dương buổi dân tục cải lương này cách sửa đổi tưởng cũng có phần dễ. Hoặc là theo tục Âu-tây, đợi con cái có cái địa-vị tự lập, rồi sẽ lo việc thất-gia, không phải chung-chạ một nhà, thì không hay sinh ra chuyện lôi thôi, mà ân nghĩa vẫn giữ bền được. Hoặc ai vì cái tình cảnh bắt buộc, mà phải ở chung một nhà, thì mẹ chồng chỉ nên nghĩ rằng, nàng dâu đối với mình, tuy không có máu mủ gì, mà ân nghĩa rất là trọng, mình còn thì suốt đời cam chỉ cũng nhờ nàng dâu, mình chết thì trăm năm hương khói cũng nhờ nàng dâu, chưa kể đến sớm khuya tần tảo, giúp đỡ trong việc gia-đình, đã bảy sinh năm, trồng cây về đường tự tục ; nàng dâu đối với nhà mình, nghĩa rất là nặng, tình rất là thân, tục-ngữ có câu : dâu là con, câu ấy thật là đúng nghĩa lắm. Vả lại những điều chua cay mình đã từng nếm trải, nỡ nào mà đem ra đối đãi với nàng dâu ; xin nghĩ đến câu hiền-triết phương Tây và phương Đông thường nói : những điều mình không ưng người khác đối đãi với mình, thì mình đừng đối đãi với người khác như thế. Còn về phần nàng dâu, thì nên nghĩ rằng mẹ chồng đối với mình, tuy không có công sinh thành dưỡng dục, mà địa-vị là một bà chủ-mẫu trong nhà, mình cũng đương vâng hàng con cái, phải kính trọng, phải tuân lời ; và lại mình được lứa hượng dẹp phận, cả nước tác duyên thì cái công người sinh-thành ra chồng mình, ân nghĩa cũng rất là sâu là nặng ; lòng hiếu thảo tình thương xót, đối với mẹ chồng cũng như đối với mẹ đẻ mới nên. Nếu mẹ chồng nàng dâu cùng hiểu được cái đại nghĩa ấy, bỏ được cái tập-quán cũ đi, chẩn-vực một ngày một mất, ân tình một ngày một sâu, cái mối hạch-phúc trong gia-đình, cái nền phong-hóa trong xã-hội, cũng đã gây được một vài phần ở đấy vậy. Các bà mẹ chồng và nàng dâu nước ta nghĩ sao ?

H. T. B.

Âu-châu điện-tín

Paris, ngày 11 Novembre 1923

Mừng ông trưởng tàu của tàu André Lebon

Tại bữa tiệc mừng ông trưởng tàu của tàu *André Lebon* có công cứu giúp người Nhật-bản trong buổi thiên-tai mới rồi, có tuyên đọc bức điện tín của các bạn Nam-kỳ gửi cho ông nghị viên Quirey về việc ấy.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 11 Novembre 1923

Việc trong hạt trú-binh

Ở Dusseldorf có tin đến nói rằng bọn thất nghiệp có biểu-tình trong các phố. Các cửa hàng đều đóng cửa. Hàng thịt và hàng gia-vị đói ai có tiền florin của nước Hà-lan thì mới bán hàng cho.

Tại Gelsenkirchen và Wanne cũng có xảy ra các việc cướp phá.

Các xưởng về bọn Thyssen đuổi thợ không cho làm việc.

Hồi 10 giờ, một bọn thợ trẩn vào mỏ Consolidation ở Gelsenkirchen, đánh đập các viên chủ-nhiệm. Linh cảnh-sát bắn súng. Sáu người chết. Nhiều người bị thương.

Các quan chức về sở quản lý hỏa-xa, và các đại-biểu của chánh-phủ nước Đức đương điều đình với nhau.

Việc rối loạn ở nước Đức

Ở Munich có tin đến nói rằng M. Knilling, các quan thượng-thư cùng những người bị bắt trong bữa rối-loạn mới rồi đều được tha cả.

Buổi sáng ngày 9 Novembre quân linh của Ludendorf và Hitler xung đột với linh cảnh-sát. Linh cảnh-sát bắn súng. Hitler chạy trốn nhưng bị thương ở tay.

Cựu đồng-cung nước Đức

Tin La Haye. — Cựu đông-cung nước Đức đã trở về Đức. Khi ở Hà-lan ra đi, có gửi thông hành hẳn hoi. Nước Hà-lan ưng cho cựu đông-cung đi, có nói : một người ngoại quốc tự do, mà cấm không cho người ta đi, thì trái với luật-pháp.

NGHỊ-VIỆN TRUNG-HOA SẮP BẦU PHÓ TỔNG-THỐNG

Nước Trung-hoa lại sắp bầu một viên phó tổng-thống. Thế là nghị-viện Trung-hoa lại sắp có dịp kiếm tiền đây. Cứ như lời điện-báo Reuter nói, thì nghe đâu Ngô-cảnh-Liêm là nghị-trưởng Trung-hoa có rao giá hai nghìn đồng một phiếu, ai có số ấy thì nghị-viện mới bầu cho. Chẳng biết cái chức phó tổng-thống đắt-giá ấy sau này về ai, nhưng hiện nay chỉ biết có hai người là Lư-vĩnh-Tường đốc-quân ở Chiết giang, và Dương-kế-Nghiêu, đốc-quân ở Vân-nam muốn ra ứng cử mà thôi, nhưng cứ xem cái tình hình ở nghị-viện, thì tất phải có một tay Tào-Côn thứ hai nữa mới có thể thâu nổi được.

QUẢ DỪA-BỞ KHỔNG-LỒ

Mới đây ở thành Paris có một người xe đến chợ bán một quả dừa-bở to lớn lạ thường. Báo *Le Journal* bình phẩm quả dừa ấy đã nói rằng :

« Cứ một quả dừa ấy cũng đủ nuôi một nhà kỹ túc-xá ».

Quả dừa khổng-lồ ấy cân được 10 kilos 700 grames, là của một nhà nông-phố ở gần thành Paris giồng ra được. Nhà nông-phố này là một nhà chuyên-môn giồng dừa-bở. Trong vườn nhà ấy mỗi cây dừa chỉ để lại một quả mà thôi ».

Đè một thì giàu chia nhau thì khó. Ta muốn chơi cái hoa trà hoa cúc, cho to, ta vẫn thường tỉa bớt nụ ; ta muốn cho cây đâm nhiều chồi nhiều cành thì ta vẫn thường cắm ngọn hãm cành.

Các nhà nông-phố ở nước ta tuy ít người có cái học chuyên-môn, nhưng cái cách tỉa nụ cắm cành, thì các nhà giồng hoa chơi cảnh ở ta cũng biết thực-hành đã lâu vậy.

Tin Trung-hoa

Ngày 1er Novembre 1923

Quân Điền-tỉnh lui về Hậu-phương

Quân Điền-tỉnh từ Bình-sơn lui về Hậu-phương.

Nam quân thắng trận

Lâm-Hồ đánh nhau với Hứa-sùng-Trí, quân đội Lâm thua chạy, nam-quân lấy được hơn 3.000 khẩu súng.

Nam-quân lại lấy được Bình-hồ

Phạm-thạch-Sinh đánh hai ngày, lại lấy lại được Bình-hồ.

Liên-quân (quân đội về phái Tôn-Văn vây Huệ-châu

Liên-quân vây Huệ-châu ngặt lắm; Dương-khôn-Như đánh phá vây ra không nổi, lại phải lui vào Huệ-thành.

Ngô-cảnh-Liêm muốn bỏ đi Thang-sơn

Không biết vì cớ gì, Ngô-cảnh-Liêm lại làm ra bộ thình lặng nói rằng mình quyết bỏ Bắc-kinh đi ra Thang-sơn.

Tin Bắc-kinh

Lại có tin đồn rằng Vương-thừa-Mân lại sắp sửa tổ chức Nội-các ; Phùng-ngọc-Tường làm Trực-lệ đốc quan ; Tào-Nhuệ làm Trực-lệ tỉnh trưởng ; Ngô-bội-Phu, Phùng-ngọc-Tường và Vương-thừa-Mân tranh nhau xin chức tuần duyệt sứ Sơn đông, Trực-lệ và Hà-nam ; Tế-nhiếp-Nguyên xin chức tuần duyệt sứ Giang-tô, An-huy và Giang-tây. Tào Côn sợ có người phản đối, chưa dám y theo.

Tào-Côn dự trù việc quốc-hội tuyển cử

Tào-Côn đã ha lệnh dự trù việc quốc hội tuyển-cử.

Cố-duy-Quân lưu chức

Cố-duy-Quân đành lòng ở lại coi việc cho đến khi Nội-các mới thành lập, nhưng lại xin với Tào-Côn rằng nếu về sau việc ngoại-giao có hiến đổi, thì phải cho mình biết trước cơ quan.

Ở Huệ-châu đương giao chiến kịch-liệt

Liên-quân nêm trái phá vào Huệ-thành, quân Trần-quỳnh-Minh chết nhiều lắm, thấy thế đã nguy hiểm. liều chết đánh phá vây, hai ngày hai bên giao chiến kịch liệt lắm.

Tôn-Văn đi tuần Hồ-môn

Tôn Văn từ Đông-giang về soái-phủ, giải quyết các vấn-đề trọng-yếu, lại đi tuần thị các nơi hiểm-yếu ở Hồ-môn.

VIỆC KÈ CỨU VỀ NƯỚC THỦY-TRIỀU

Ngày 1er Juillet mới rồi, các quan Nhật-bản có quăng 8.500 cái chai không xuống bể để kè cứu về nước thủy-triều trong hải phận của Nhật-bản, cùng cái ảnh hưởng của thủy-triều đối với sự đánh cá. Sau các chai ấy bị thủy-triều ném lên năm nơi, hoặc ở phận duyên-hải nước Nhật, hoặc ở phận duyên-hải nước Cao-ly. Tại sở thủy lợi, và ở sở hàng-hải ở Tokio cũng có đặt cuộc kè-cứu về các luồng nước bể, nhưng cũng chưa gây được kết quả gì gọi là lương-hảo cả.

HÀI ĐÀM

Không dự cuộc thi thơ

— Ấy kia tiên-sinh, bình nhật nghe đồn vẫn tự mệnh là một tay thi-bá mà, sao cuộc thi thơ Văn-miếu này tiên-sinh không làm thế ?

— Hẳn vậy, nhưng thơ khó lắm ngài ạ. Cổ-nhân đã nói : *Ngâm xong câu năm chữ, dứt dứt mấy chòm râu*, vì vậy mà bi-nhân bình nhật vốn sợ cái bác thơ năm chữ ! Năm chữ còn mất những mấy chòm râu, nữa là thơ Văn-miếu này lại là thơ bảy chữ, ngâm xong được bảy chữ có lẽ vặt trụi mất cả cằm, nên bi-nhân sợ mà không dự.

— Ô hay ! tiên-sinh đã sợ thơ năm chữ, lại sợ cả thơ bảy chữ nữa, vậy thì thơ mấy chữ tiên-sinh mới làm ?

— Cứ rất bớt đi chữ đi cho thật ngắn câu thì bi-nhân mới làm.

Phú-Sơn

MỘT CÁI QUẢNG-CÁO KỲ-KHÔI

Mới đây, trong một tờ báo ở Montargis bên Pháp, một hôm có đăng một cái quảng-cáo, ai xem thấy cũng phải bật buồn cười.

Cái quảng-cáo ấy như sau này :

« Của ai đánh rơi.

« Người phụ Lục-lò, là M. Lepagne, có bắt được ở quãng đường từ Montargis đến Courtenay, một cái *răng của nhà làm ruộng*, (une dent de cultivateur) cái *răng* ấy hiện đã đem ký tại nhà thị-sảnh ở Chantecoq, ai mất của ấy thì cứ đến đó mà lĩnh về ».

Thế ra răng của nhà làm ruộng lại không giống *răng* của mọi người khác hay sao ? Ai đọc đến cái quảng cáo ấy cũng lấy làm phân vân, không biết cái *răng* của nhà làm ruộng hình thù nó ra thế nào ? Đến sau ngã nhẽ ra thì chẳng hóa là một cái *răng bừa*.

Cuộc điều-tra về việc làm tự-điển Việt-Nam

Bàn góp về tiếng Nghệ-an với tiếng Bắc-kỳ

Trong số báo 1975, ngày 18 Octobre 1923 có nói về những tiếng Nghệ-an và Bắc-kỳ khác nhau, nay xin bàn góp cho thêm rộng nghĩa :

« Mần rứa » (R), chớ không phải « Mần dứa » (D).

« Mần ra ri » (R), chớ không phải « Mần ra di » (D).

« Nọ chộ » (Ch) (•), chớ không phải « Nọ trỏ » (Tr) (▬).

Bàn góp về tiếng Huế với tiếng Bắc-kỳ

(Cũng trong số báo 1975)

« Cái gương » (G), chớ không phải « Cái hương » (H).

« Bắp đùi non » ở Huế nói « Bắp bẹ non » tiếng nhà quê nói trại ra thành « Trắp bẹ non » « Trắp » hay là « Tắp bẹ non » cũng có ; nhưng phải lưu ý rằng đó không phải chính tiếng nói ở giữa chốn thị-thành.

Phụng-đình, Tourane.

Dư luận

Cái tâm lý làm quan của người ta ngày nay

Bản-quán có tiếp được bài sau này của một nhà đọc báo :

Cái mộng-tưởng làm quan ở nước ta không những thịnh-hành ở đời xưa, mà ở đời nay cũng thế, mà có lẽ lại thịnh-hành hơn nữa. Đời xưa trong nước chỉ có nghề làm quan là vẻ vang, nên những người học-thức ai cũng chú ý vào đó, cái đó chẳng lấy gì làm lạ, nhất là là đời nay gặp lúc phong-hội văn-minh, nghề nay nghiệp nọ, kể biết bao nhiêu, không thiếu gì nghề đủ làm vẻ vang cho mình, thế mà dầu làm nghề gì, hễ hơi vững chân một chút, là đã có cái mộng-tưởng xoay về nghề làm quan rồi ! kể chân trắng thì lo sao cho có phẩm hàm, đã có phẩm hàm thì lo sao cho được thực chức. Xem như thế thì cái mộng-tưởng làm quan đời nay lại là thịnh-hành hơn đời xưa vậy.

Làm quan có hai mục-đích : Một là đem tài học của mình ra để thờ vua giúp vận, ích nước lợi dân ; một là mượn quyền phép của triều-đình, để đổi trắng thay đen, ích mình hại nước. Thấy lắm người đi làm đã được một địa-vị phong-lưu, thế mà cam lòng bỏ đi, để xoay về nghề làm quan, dương ăn nằm, bảy chục bạc hay dương sinh lợi hàng trăm hàng nghìn một tháng, mà đành xoay nghề chỉ ăn một nửa, có khi chỉ một phần tư, đó là chưa kể những cái nhục vào luồn ra cúi, mặt dạn mày dày mà mình phải chịu hằng ngày ở trước cửa những nhà quyền quý ! . . . Không biết các ngài chịu khổ tâm như thế là để mà thi-hành cái mục-đích thứ nhất, hay là để mà làm cái mục-đích thứ nhì ? Nếu muốn cho mình có ích với xã-hội, với triều-đình, thì nghề gì chẳng được, mà tất phải cứ nghề làm quan.

Cứ nói cho công bằng, thì cái tâm-lý làm quan ngày nay so với đời xưa khác nhau xa lắm. Xem như gặp nhau (những người phải ở lâu một chỗ bàn giấy) thì hỏi rằng : sao không « lo » mà ra « ngoài » (tức là ra phủ huyện) một chuyến ? Ai được bổ đi chỗ nào nào đó (nói phủ huyện) thì hỏi nhau rằng : có « tốt » không ? Ôi ! quan chức là của công của triều-đình, ai đăng thì được, chớ sao lại phải lo ? Chỗ nào chẳng làm việc quan, sao lại hỏi nhau tốt hay là xấu ?. . . Cái tiếng lo chạy, tốt xấu là tiếng rất đê-mạt bỉ bỉ, mà đã thành ra một cái lệ tự nhiên công nhận ở trong xã-hội ngày nay ! khiến cho kẻ hữu-tâm nghe thấy mà sinh ra dạ rẻm thế mẫn thời ! Người ngoại-quốc nghe thấy những câu ấy cũng đủ quan-sát cái tâm-lý người mình về sự làm quan mà đem lòng khinh bỉ.

Có một người nói rằng : Một thằng lẻ trộm bợm ăn trộm trong một năm, không bằng một ông quan bợm ăn cắp trong một tháng. Quan-lại ta nghe câu ấy có lấy làm đau lòng hổ dạ không ?

Vì làm quan có một cái lợi chóng mà không nguy hiểm gì như vậy, nên nhiều kẻ thích làm, trăm khéo nghìn khôn, miễn là cho đạt cái mục-đích mình là được. Tiếc mạ bao-nhiêu tiếc mạ, hào quan ngã tự vi chi !

Nghĩ lại triều-đình ở với quan-lại rất là hậu lắm, nào là hậu cho lương bổng nào là cha mẹ được phong-tặng, con cháu được tập ấm, vợ mình cũng có phẩm hàm, sở-dĩ đãi các ngài hậu như thế, có phải để xui các ngài ra làm cọp cho dân đâu ? Thế mà các ngài lại nỡ đem cái lòng rất bạc để mà đền cái ơn rất hậu !

Song người lại cái gì cũng có tạo-nhân đã rồi mới có kết quả. Người làm quan vì tất đã là người đỗ cả,

Vậy ta bài bác các ông ấy, ta cũng nên xét lại vì làm sao mà dở cho được công bằng :

Tích trăm đãi sinh (có tài ngồi một chỗ cho người ta mọi) là việc đời xưa, đối với đời nay không có ý nghĩa gì nữa!... mà lúc được bổ ra làm phủ huyện rồi thì lại lắm nỗi khắt khe, nay chỗ này kỉ, mai chỗ kia mừng, cộng là tổ-tôm tổ-tép ; thù phụng nhiều bề, đo là chưa kể những nỗi vợ con làng mạc, xe ngựa áo quần, cũng là những sự cần dùng hằng ngày cho xứng đáng với cái địa vị của mình và những sự lo xa sau khi già ẩn cho nhà-nước. Thử hỏi các ông phủ huyện có mấy ai tháng nào lĩnh được đủ lương không? Thế thì những sự phí tổn ấy không đổ lên trên lưng thằng khố đen thì lấy đâu mà bù lại?

Cho nên trong quan-trường dẫu có người khó vẫn muốn giữ bản-lĩnh, mà rồi cũng phải theo tục nỗi chìm, khác nào như cái thuyền nan lạc lối ra giữa bể mênh mông, hết sức chống chèo, mà rồi cũng không khỏi phải theo ngọn cuồng lan mà lên xuống!

Từ khi Kim-thượng đăng-quang, ngài vẫn chủ ý về sự chỉnh-đốn quan-trường, những lời dụ cho thâu công, nghiêm minh khẩn thiết bao nhiêu thế mà vẫn chưa thấy thành hiệu.

Ôi! cái tâm-lý đối bai ấy nó đã ấn vào trong óc người ta. Không có thể bỗng chốc mà rửa sạch ngay đi được. Cái tâm-lý đã dở, thì biện-pháp dẫu có hoàn-toàn mười mươi đi nữa cũng chỉ là đồ cụ vâu mà thôi ! Hữu trị nhân vô trị pháp, tức là nghĩa thế.

Vậy muốn trừ những cái tệ ấy đi, nghĩa là muốn cho hiến-pháp của triều-đình có hiệu-nghiệm, thì tất phải chính cái lòng mình mà làm gương trước đã. Vậy các ngài đương sự nghĩ sao ?

Tư-Nguyên

MỘT LÀNG CAO NHẤT ÂU-CHÂU

Hỏi. — Làng nào cao nhất Âu-châu?

Đáp. — Làng Saint-Véran ở Hautes Alpes trong nước Pháp, cách ja-giới nước Ý chừng vài ba kilomètres. Làng ấy cao nhất Âu-châu, địa-diện cao hơn mặt bể những 2.040 thước.

HỘI VẠN-QUỐC MỘT NĂM CHI-TIÊU MẤT BAO NHIÊU ?

Số chi-tiêu của hội Vạn-quốc tổng cộng một năm là 25 673 5 8 quan kim-tệ. Trong số ấy 14.860 546 quan chi về bộ tổng thư ký, 8.192.962 quan chi về bộ quốc-tế lao-động và 1.850, 000 chi về tòa quốc-tế tài phán.

Trong bộ tổng thư ký có 480 viên chức chính ngạch, và một số viên chức tạm thời, hoặc bổ-túc. Chủ-trương mọi việc thì có một viên tổng thư ký lương-bổng là 180.000 quan kim-tệ, một viên phó-tổng thư-ký lương-bổng là 96.000 quan, hai viên phụ tổng thư ký, lương-bổng mỗi viên là 54.000 quan, và tám viên giám đốc lương bổng mỗi viên từ 53. 00 60.000 quan.

Các viên chuyên về việc viết tắt và đánh máy được lương từ 9.860 đến 11.250 quan kim-tệ. Viên thư ký riêng của viên tổng thư ký lương bổng cũng được 14.7 0 quan kim-tệ.

Thư viện của hội Vạn-quốc có một viên, chánh thư-viện lương bổng là 24.000 quan, một viên phó thư-viện lương bổng là 15.900 quan. Dưới hai viên ấy lại còn có 2 viên chức coi việc viết tắt, đánh máy, chép sách v. v... lương-bổng từ 10.000 cho đến 20.0 0 quan.

Ngoài các viên-chức trên này, Hội còn dùng một số thợ thuyền, cùng những chân tùy-phái, lương bổng cũng khá cao cả.

Tin Nam-kỳ

SAIGON

Hội đồng quản hạt

Hội-đồng quản-hạt đã họp chiều ngày 5 Novembre hồi 4 giờ. Các ông hội-viên đến gần đủ, thiếu có MM. Alinot, Gallet, Lacouture, Phat.

Quan Thống-đốc Cognacq đến chủ tọa cũng đi với quan hầu là đại-úy Sers. Quan Thống-đốc có đọc một bài diễn-văn dài, chỉ đánh máy có đến 40 trang về tình hình Nam-kỳ.

Khi quan Thống-đốc ra về thì Hội-đồng bàu lại tòa Trị-sự.

Nghị-trường :

MM. Fays	11 phiếu
Lefèvre	4 —
Dusson	1 —
Bỏ trắng	4 —

Vậy M. Fays được nhiều phiếu nhất được bàu làm nghị-trưởng trong năm 1923-1924.

Phó nghị trưởng :

MM. Lefèvre	1 phiếu
Héraud	15 —
Duson	2 —
Vinh	1 —
Lê-quang-Trinh	15 —
Ng-phan-Long	2 —
Bỏ trắng : 1 phiếu trắng toàn	
1 Về phần Tây	
1 Nam	

Vậy MM. Héraud và Lê-quang-Trinh được nhiều phiếu nhất được bàu làm phó nghị-trưởng trong năm 1923-1924.

Thư ký :

MM. Alinot	19 phiếu
Phat	6 —
Manh	13 —
Bỏ trắng	1

Vậy MM Alinot và Manh được bàu làm thư-ký.

Cái kết quả về mùa màng ở Nam-kỳ trong năm 1922-1923

Vụ gặt ở Nam-kỳ vừa rồi cộng được là 20.621.080 tạ tây mà diện-tích những ruộng cấy là 1.835.210 hectares. Vì thử lúc lúa này bông mà được khí-hậu điều hòa thì cái kết quả còn tốt tươi hơn nữa. Nhưng thế cũng đáng lấy làm mừng rồi, vì so với hai vụ trước, cũng được nhiều hơn, là trong hai tỉnh Rạch-giá và Bắc-liêu có làm thêm được 100.793 hectares nữa. Hai vụ trước được như sau này :

1920-21 : 20 607.801 tạ tây ; 1921-22 : 20.033 979 tạ tây.

Nhưng kể trong một hectare thì năm 1922-1923 lại kém vụ trước, là mỗi mẫu cũng có 1 123 kilos, mà vụ trước là 1.155 kilos.

Nếu cứ lấy cái số trung-bình mỗi hectare được là 14 400 kilos, thì vụ mới rồi kém như sau này :

Diện tích ruộng : 1.835.210 ha ; mỗi hectare : 14 ta tây ; Số tổng cộng trung-bình 25.692.240 tạ.

Vụ vừa rồi	Kém mất
20.621.08 :	6.07 .860

Như vậy thì cái vụ 1922-1923 kém đi mất 2 /.. Nhưng không phải là một điều đáng lo cho các nhà xuất-cảng, vì vụ vừa rồi thóc gạo lại còn dư hơn hai vụ trước.

Trong những tỉnh nhiều gạo nhất là: Rạch-giá 25 .000 hectares

được : 2.5 0.0 0 tạ.

Sóc-trang 187.212 hectares

được : 2.250.0 0 tạ.

Bắc-liêu 123.0 0 hectares

được : 2. 24.5 0 tạ

Còn bốn tỉnh nữa thì được từ 1.500.000 tạ, cho đến 1.00 .000 tạ; ba tỉnh được từ 1.000 00 tạ cho đến 5 .000 tạ và bảy tỉnh chưa được 500.000 tạ.

Kể cả số mất hectare, thì chỉ có hai tỉnh Chợ-lớn và Bến-tre là được trên cái số trung-bình (1.400 kilos) là 1.670 k. và 1.500 k. Còn các tỉnh khác thì mỗi hectare chỉ được 1.277k. cho đến 380 k thôi.

Việc buôn gạo và tấm

Việc buôn trong nửa năm đầu 1923 thì hầu hết lấy ở vụ trước, so với nửa năm trước thì năm nay thêm lên 1/6 và so với năm 1921 thì cũng hơn một ít. Nhưng vì thóc ở các hạt tải đến ít mà giá thành cao mãi.

Tấm vì Âu-châu mua nhiều lắm cho nên giá tới 6 p.74 hoặc 7 p.90, một tạ tây. Còn thóc thì độ 4 p.3 hay 5 p.30 một tạ ; gạo vỏ độ 7 p.1 hoặc 7.65 một tạ ; bột độ 3 p. hay 3 p. 35 và gạo trắng độ 7 p. 70 hay 8 p.90.

Trong nửa năm đầu 1923 xuất cảng được 7.337.140 tạ vừa gạo, vừa thóc, vừa tấm. vừa bột chia ra như sau này :

	Tải đi		Tổng cộng
	Pháp	Ngoại-quốc	
Gạo-trắng..	719.000	3.082.300	3.801.300
Gạo-vỏ....	24.690	371.960	396.650
Thóc.....	500	1.327.400	1.327.900
Tấm.....	946.070	342.220	1.288.290
Bột.....	50	522.950	523.000
Cộng.....	1.690.310	5.646.830	7.337.140

Số xuất cảng sang Pháp tăng hơn trước, năm 1921 số ấy chỉ bằng 1/8 cái số xuất cảng từng cộng; năm 1922 xuống 1/10 và năm 1923 lại lên 2/9.

Tin sàu cùng

Cái phong-trào biệt lập ở nước Đức

Tại đất Palatinat cái phong-trào biệt lập vẫn tiến-bộ.

Won Hittler bị bắt

Điện-báo Wolff báo tin rằng Won Hitteler đã bị bắt.

Cuộc Đấu-xảo của Hội Khai-trí tiến-đức

TẠI HÀ-NỘI

Mở cửa từ ngày 25 Novembre đến ngày 10 Décembre 1923

Kể từ ngày 13 đến ngày 18 Novembre, ai có đồ-đạc muốn dự cuộc đấu-xảo này, thì phải đem đến nhà Hội-quán ở phố hàng Trống Hà nội, buổi sáng từ 9 đến 11 giờ; buổi chiều từ 3 đến 5 giờ.

Ngày 19, ban-hội cử Hội-đồng chọn các đồ-đạc ấy để cho dự thi.

Ngày 20, các nhà có đồ-đạc mà phải loại, thì phải đến tại nhà Hội-quán mà nhận các đồ-đạc ấy về.

Từ ngày 21 đến ngày 24, ban-hội sửa-soạn và bày.

Từ chiều ngày 25, bắt đầu mở cuộc đấu công-chúng vào xem.

— Khai-trí Tiến-đức hội lại cáo

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ	21 độ
15 giờ	24 độ

Giá bạc — Kể từ ngày 13 Novembre 1923, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 8 . 85.—

Thị giá quốc-trái. — *Ngày 14 Novembre 1923* 3 / 55,.5. 3 /, Thứ hoàn vốn dẫn 66.30 — 4 / 1917 59.55. 4 / 1918 59 — 5 / 1915 1916 71 65. 5 / 1920 85 50. — 6 /. 1920 86.90.

Lời quan Toàn-quyền khen binh lính. — Sau khi diễn binh ngày hội Chiến-thắng vừa rồi, quan Toàn-quyền có gửi cho quan Thống-soái tờ giấy khen các hàng quân như sau này :

Hanoi, ngày 11 Novembre 1923

Quan Thống-soái,

« Ngày thứ sáu trước, khi đến thăm các trại binh, tôi đã nhận rằng ra sự cử chỉ và sự thao luyện của binh lính rất là đáng khen. Sáng hôm nay xem thấy quân lính lâm lối ở trên bãn, dưới trời mưa, mà đi đứng rất có trật tự thì lại càng rõ những cái tinh nết hay ấy nữa.

Vậy tôi rất lấy làm vui lòng và nhờ ngài chuyển đạt cho các hàng tướng tá ở dưới quyền ngài rõ, cùng là tấm lòng rất qui mến của tôi đối với hàng quân thuộc-địa hùng-dũng của ta.

Nếu trong dịp này các hàng quân được thêm một món ăn phụ cũng như ngày tôi mới tới Hanoi trong tháng chín vừa rồi thì tôi lấy làm bằng lòng lắm. »

Quan Thống-soái chuyển đạt lời khen ấy cho các hàng binh lính lại nối thêm những lời khen của ngài nữa và ngài tha cho tất cả những người bị phạt, trừ những tội say rượu thì không được.

Quan Toàn-quyền đi Nam-định. Chương-trình quan Toàn-quyền đi Nam-định như sau này :

Sáng 14 Novembre, hồi 7 giờ 1/2 ở Hanoi đi ô-tô xuống, 9 giờ 1/2 tới tòa Sứ Nam-định.

Từ 9 giờ 1/2 đến 10 giờ : giới-thiệu các quan văn võ Pháp và các quan Nam.

10 giờ 05 : thăm nhà máy sợi

10 giờ 1/2 : thăm công-ty máy tơ

11 giờ 10 : thăm các công xưởng Garnier

11 giờ 10 : thăm công-ti nấu rượu

Rồi qua các phố An-nam trở về tòa Sứ.

Buổi chiều 2 giờ 15 : thăm nhà thương

2 giờ 35 : thăm các trường đạo Bắc

3 giờ : thăm trại binh Carreau

Rồi về Hanoi.

Quan Thống-sứ đi Kiến-an. — Đến ngày thứ năm này, hồi 7 giờ rưỡi, quan Thống-sứ sẽ khởi hành đi Kiến-an, hồi 10 giờ rưỡi thì tới nơi.

11 giờ, ngài sẽ tiếp các quan chức Tây Nam.

Buổi chiều ngài đi quan-sát tại phủ Kiến-thụy và các làng cải-lương.

Sáng thứ sáu hồi 8 giờ quan-sát huyện An-lão và các làng cải-lương.

Từ 10 giờ đến 12 giờ đi xem thành phố và các công sở.

Buổi chiều thăm Thiên-văn-đài rồi về Hanoi.

Một cuộc thể-thao lấy tiền giúp người bị lụt. — Đến ngày chủ-nhật 18 Novembre 1923, hồi 14 giờ 30 tại trường Thể-thao *Sports Réunis* số 3 đường Bobillot sẽ có một cuộc đánh quần *tennis* thi để lấy tiền cứu những người Annam bị lụt ở Bắc-kỳ.

Những nhà đối thủ trong cuộc ấy toàn là tay giỏi ở Hanoi và Haiphong cả.

Giá tiền mỗi người vào định là 5 hào

Thiết tưởng người mình, bữa ấy nên đi xem đông, vừa được chứng kiến một cuộc thể thao ta nên thất chước mà lại vừa được một cái dịp làm phúc cho những nhà bị lụt nữa.

Thăng thưởng trong ngạch cai trị. — Số các quan chức được vào sổ kỳ-hồ trong ngạch cai-trị Đông-Pháp năm 1924 định như sau này :

Thăng chức cai-trị hạng nhất	6
— nhì	7
— ba	7
Thăng chức phó cai-trị hạng nhất	7
— nhì	3
— ba	3
Thăng chức chủ sự ngoại hạng	2
— hạng nhất	4
— phó chủ-sự hạng nhất	5
— nhì	2
Thăng chức biên-tập hạng nhất	2
— nhì	2

Rạp chớp bóng

FAMILY-CINÉMA

29, 31, phố hàng Buồm, Hà-nội

Từ ngày thứ tư 14 đến ngày thứ sáu 16 Novembre 1923

Sẽ chớp :

YÊU NHAU THÌ....

là một pho tiểu-thuyết tây soạn riêng về việc chớp bóng, chia làm 10 hồi.

Thứ tư 14 Novembre 1923

Buổi chiều và buổi tối

Chớp lối thứ 1, thứ 2 và thứ 3

Thứ năm 15 Novembre 1923

Buổi chiều và buổi tối

Chớp hồi thứ 4, thứ 5 và thứ 6

Thứ sáu 16 Novembre 1923

Buổi chiều và buổi tối

Chớp hồi thứ 7-8-9 và 10

2100

HỘI-CHỢ LẦN THỨ NĂM

sẽ mở từ 2 đến 16 Décembre tới nơi này.

Xe lửa giảm tiền nửa giá về dịp Hội-chợ. Trong số báo ngày 5 Novembre về mục này, sở Hỏa-xa đường Nhà-nước có bà cáo rằng : « Cái *nửa về lượt về* thì được dùng cho đến chuyến xe cuối cùng *ngày 26 Décembre 1923* » Bản báo có đánh dấu hỏi, vì có ý ngờ rằng ngày 16 là ngày Hội-chợ đã đóng cửa thì có lẽ vé ấy được dùng đến ngày ấy thôi là phải. Nhưng nay xét ra chính phải là ngày *26 Décembre* mới hết hạn vé, vì theo lệ sở Hỏa-xa, hành khánh còn được dùng vé ấy trong 10 ngày sau khi đã đóng cửa Hội-chợ rồi.

Ngạch cán-sự lục-lộ Đông-pháp. Trong sở Công-chính nay đặt ra một ngạch chuyên-môn cán-sự bực trên gọi là Cán-sự lục-lộ Đông-pháp (Agents voyers indochinois)

Các viên ấy cứ lý ưng thì để phụ giúp cho các quan kỹ-sư công-chính coi các đạo trong mọi công việc, hoặc là trông nom trong một phần đạo ấy mà do ở quan kỹ-sư quản đốc. Một phần đạo do các viên ấy coi thì gọi là một hạt (district)

Các viên cán-sự lục-lộ Đông-pháp có thể được coi trong một đạo.

Cũng có thể dùng làm việc trong các phòng giấy chuyên môn mà các quan kỹ-sư coi các khu và các quan chánh kỹ-sư hoặc là đi khảo sát ở trên đất.

Thứ bực, lương bổng, thời hạn ít nhất để thăng thưởng và sự xếp đặt về các khoản phụ cấp đi đường, đi tàu, đi xe định như sau này :

Thứ-bậc	Niên bổng	Thời hạn ít nhất được thăng thưởng	Sự xếp đặt về các khoản phụ cấp, văn vân
Cán sự lục lộ ngoại hạng	3.400 p.	»	Hạng nhất B
Cán sự lục lộ thượng hạng nhất	3.000	4 năm	—
Cán sự lục lộ thượng hạng nhì	2.600	4 năm	—
Cán sự lục lộ hạng nhất	2.200	3 năm	— A
Cán sự lục lộ hạng nhì	2.000	2 năm	—
Cán sự lục lộ hạng ba	1.800	2 năm	—
Cán sự lục lộ hạng tư	1.600	2 năm	—
Cán sự lục lộ tập sự	1.400	1 năm	—

Chức cán sự lục lộ thì tuyển ở trong các hạng sau này :

a) Mở kỳ thi ở trong các hạng chuyên môn cán sự Công-chính để tòng sự trong ngạch Công-chích được tám năm.

b) Cử chiếu văn bằng :

1· Kén trong các cựu học-sinh có bằng Công-chính ở trường Cao-đẳng Đông-pháp.

2· Kén trong các cựu học-sinh trường Arts et métiers hay là một trường học nào ở bên Pháp do nhà nước công nhận mà chương trình học cũng ngang với trường nói trên kia,

Tòa Thượng-thẩm. — Sáng hôm nay tòa Thượng thẩm xử những việc sau này :

Làm dấu giả. — Một hôm sở Thương-chính đến khám nhà tên Phạm-Anh bán rượu lẻ, có bắt được một cái dấu giả bằng đất nung và một ít xi gắn chai dùng để khi lấy rượu ở chai ra pha nước lã vào rồi gắn lại. Nhưng khi bắt được, tên ấy vội-vàng cầm lấy đập vỡ ra. Tòa án Trùng-trị Nam-định phạt 3 tháng tù và 500 quan. Tòa Thượng-thẩm xét lại tha cho tội tù và y án phạt tiền.

Ăn cắp chuyên nghệ. — Tòa án Trùng-trị Haiphong phạt tên Chu-v-Chiểu 4 tháng tù về tội du-đãng không làm nghề nghiệp gì và cắt ruọt tượng của một người đi đường ăn cắp tiền. Quan Chưởng-lý xét tên ấy trước đã mấy lần can án về việc ăn cắp, chống cái án ấy và xin tòa y án và phạt thêm tội biệt-xứ nữa. Tòa Thượng-thẩm y án phạt tù và phạt tăng lên 5 năm biệt-xứ nữa.

Ăn cắp ở tàu thủy. Tòa án Trùng-trị Haiphong phạt tên Phùng-bá-Tước (trước đã can án một lần) 18 tháng tù và tên Ng-hữu-Nuôi 8 tháng tù về tội ăn cắp tiền của hành khách đi tàu thủy. Tòa Thượng-thẩm giảm tội cho tên Tước xuống 1 năm tù và tên Nuôi xuống 6 tháng.

Tàu thủy đánh đắm thuyền chết người. Ngô-văn-Tựa là mại-bản tàu *Đỉnh Tiến-hoàng* của công-ty Bạch-thái-Bưởi. Một hôm đưa tàu chở hành-khách và hàng hóa từ Hải-phòng đến Tuyên-quang. Khi đến địa phận tỉnh Sơn-tây lại cho tàu đi bên tay trái. Vì lúc đêm tối giời trông thấy một cái thuyền chở đá lại không thổi còi để cho thuyền ấy đụng phải đắm mất, lại cứ nghiễm nhiên cho tàu chạy không dừng lại để cứu gì cả. Trong thuyền ấy có hai vợ chồng người lái tên là Trần-đình-Bái và một đứa con. Hai bố con người lái ấy bơi lên bờ được, còn người vợ không biết lội thì chết. Tòa án Trùng-trị Hanoi phạt Ngô-văn-Tựa 3 tháng tù và 3000 quan mà tiền phạt thì công-ty phải chịu. Quan chưởng-lý chống án xin tăng phạt cho xứng với cái tội. Tòa Thượng-thẩm hoãn lại để nghị án.

Gá bạc. Bành-Bút là người Khách, nhà ở phố Carreau Nam-định thuê một cái nhà khác ở gần đấy, mỗi tháng 36 đồng chỉ để gá bạc. Những con bạc tối nào cũng kéo đến đánh đông lắm. Sau vì tiền nhà lúc trả lại bớt xuống 24 đồng, nên chủ nhà đi tố, sở Cẩm đến bắt được quả tang. Tòa án Trùng-trị Nam-định phạt Bành-Bút 1000 quan. Tòa Thượng-thẩm y án. Những con bạc cũng phải phạt, song không thấy chống án.

Phòng khám bệnh

của quan Thầy Thuốc tây

Phố hàng Điếu nhà hòa (Rue des Pipes) số nhà 9. ở Hanoi.

Ngày nào cũng khám bệnh từ 10 giờ sáng đến 12 giờ trưa, trừ chủ nhật và ngày lễ.

Phòng nuôi người bệnh, rất sạch sẽ. Chữa các bệnh người lớn và trẻ con

2075

Sâm, Quế, Thục, Cao

Bán tại hiệu QUẾ-LÂM

số nhà 20, phố Phúc-kiến

Chủ nhân : DƯƠNG-BÁ TRẠC

Hàng thực tốt, giá thực rẻ

Quí khách dùng thử, sẽ biết thực hư.

2095

Cuộc thi xe đạp ngày hội chiến-thắng. — Những người được giải trong cuộc đua xe bữa ấy như sau này :

Người Tây :

1· MM. Ettori ; 2· Le Stumph ; 3· Monserat ; 4· Jean Victor ; 5· Boyé ; 6· Maron ; 7· Parès ; 8· Fauconnet ; 9· Lebon ; 10· Maischier.

Người Nam :

1· MM. Bao ; 2· Thay ; 3· Bang.

Số tiền quyên giúp các miền bị lụt. — Số tiền của các nhà từ-thiện gởi đến bản-quán để giúp các miền bị lụt cộng được là bốn trăm ba mươi ba đồng sáu hào (433 p.60). thì ngày hôm nay bản-quán đã gởi cho hội-đồng tổ-chức công-cuộc ấy.

Ngạch Học-chính. — M. Bùi-đình-Trinh giáo-học hạng tư tại Ninh-bình được nghỉ dưỡng bệnh hai tháng, tháng đầu cả lương và tháng sau nửa lương.

Melle Nguyễn-thị-Mật có bằng Sơ-học được bổ trợ-giáo phụ tá lương mỗi tháng 20 đồng.

M. Vũ-văn-Hợp có bằng Sơ-học được bổ trợ-giáo tập sự.

M. Nguyễn-ước-Lễ giáo-học tập-sự được nghỉ thêm hạn một năm nữa kể từ ngày 1er Novembre 1923.

Công-ty PHAM-VĂN-PHI CẦN NGƯỜI LÀM máy và tài-xế cầm xe ô-tô. — Xem trang thứ tư.

2012

Một người wattmen đáng khen. — Chiều hôm qua, hồi 5 giờ, chuyến xe vào Ha-đông do người *wattman* số 55 cầm máy, còn cách độ 2 kilomètres nữa tới tỉnh thì xuýt đụng phải một người đàn bà già gánh hàng, ý hẳn là người điếc cho nên xe điện đạp chuông mãi mà người ấy cứ việc đâm ngang, vì thử người *wattman* không mau tay hãm ngay lại thì người đàn bà kia đã bị lạn xương nát thịt.

Trường Trương-minh-Sanh Hanoi. — Đến ngày 15 Novembre này sẽ mở thêm một lớp 1ère année ban thành-chung ban đêm.

Ai muốn học lớp ấy thì gởi đơn đến trường số 22 — 24 phố hàng Vôi mà xin.

Trường Trương-minh-Sanh lại cáo.

Mấy cái trộm. Một người cai cảnh-sát ở ngõ Chanceaulme là M. Vũ-đình-Hân, có trình rằng bị kẻ trộm lấy mất mấy cái áo quần đáng 40 p. và một số tiền là 87 p.

M. Phạm-v-Vân, 58 tuổi, Bắc ninh qua Hanoi, có trình rằng bị kẻ cắp lấy mất cái ví đa dụng 71 p, 30.

KHÔNG HỌC MÀ BIẾT

Làm trai nước Nam thời bây giờ, phải biết chính trị, luật pháp, nếu *ta người nào có nữa thời cũng phải công-nhận* Nhưng nếu tốt không đủ mà bốn năm năm trong trường Pháp chính được, thì còn có cách gì biết được nên không ? Quyển Chính-pháp yếu-lược chính là sách rất giản-dị, đủ giúp cho những người không đi học mà muốn biết lý luật. Bác nhiều thế lý, pháp luật của dân trong đàn gian là có sẵn đặt thứ tự trong sách cả ; lúc nào cần biết việc gì, có tìm đến để mục việc ấy là thấy ngay, không phải hỏi ai nữa. Quan thống-sứ đã xét và biết là sách ích, vừa rồi ngài có thông-tư đi các tỉnh để mách dân giao biết mà mua. Hội Khai trí tiến-đức cũng mới đặt từ 31 các tỉnh để giới-thiệu quyển sách ấy. Sách ấy dày hơn 200 trang lớn, bán có 1 p. và 0 p. 20 tiền cước gửi, tại các hiệu sách và tại nhà soạn-giả :

M. NGUYỄN-VĂN-ICH

61, Boulevard Harmand, Nam-định.

Ai mua buôn sẽ chăm-chước định hoa-hồng

3714

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Ngày hội đình-chiến. — Hội đình chiến ngày 11 Novembre vừa rồi có những cuộc vui gì thì 3 số báo ngày thứ bảy 3 Novembre trước đã đăng rõ cả rồi, không thay đổi chi và cũng không có chi cần phải kỷ thuật lại, nên ở đây bỏ tắt còn phải đem mấy câu sáo ngữ những là trịnh trọng, đặc sắc, hay ngựa xe như nước, áo quần như nêm ra làm gì cho thêm chướng tai độc-giả và mất cảy nghĩa cao thâm của một ngày kỷ-niệm lớn lao ấy.

Đánh nhau chí mạng. Ngày 8 Novembre hồi 8 giờ 45 phút, ở cửa Cấm gần làng Thùa-đô có xảy ra một việc ẩu mạng như sau này : một chiếc thuyền sở Công-chính có ba người phu đang dăng dây thép qua sông để đo nước thì một chiếc đò dọc có sáu

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

BẢN HẠ GIÁ

Giá bán lẻ tại Hà-nội

Thuốc STIC « PARFAITES » mỗi gói. 0p. 08

Thuốc STIC « HAVANE » mỗi gói. . . . . 0 . 10

Thuốc STIC « ANGLAISES » (Thanh-hương) bọc vào hộp bán kín, mỗi hộp hai mươi điếu. . . . . 0 . 20

3097

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Rượu bổ-đào:

TONIQUE TONKINOIS

Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo kinh tự-nhiên in ra đây, chứ không nhờ có mấy thứ thuốc về những bịnh lạ, lắm trò-cười cho trẻ-con, và người có tri khôn thì không ai có thể tin được!

Xin xem tới và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to !!!

Savon Cadum

Savon tinh anh, như

SAVON CADUM

thì lấy làm hữu ích cho vệ-sinh đã người.

Vả lại savon này tiện lắm, gì người ta dùng nó lời càng, không bỏ chỗ nào, mà lại lâu gần bằng hai cục savon thường.

Giá mỗi cục Savon Cadum là Hai quan tiền Langsa.

2 f. 00

Ngày mùng 7 tháng năm, niên-hiệu Khải-định thứ ba, tòa Ngự-các phụng lời chân phải rằng:

Chiếu nay đại được phòng của MONTÈS qui đoàng, có chế nên một thứ rượu bổ để thường ngự dùng qua rồi hay, đẹp nên gia thường, trước tạp phẩm thị gửi cho qui được-phòng chế-đúng để tỉ thiên-hạ.

Khâm thử.

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được! *Giá bán rất rẻ: 2$25 một chai lớn; từ sáu chai giở lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị lên da mặt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kê những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS

54, Phố Trường-thi, 54

HANOI

Xin xem kĩ thực kẻo lầm thứ thuốc giả bán ngoài thị-trường.

CÁC PHÁO-TÂY MỚI, BÁN CHIỀU-HÀNG

Bản-hiệu có trữ nhiều thứ pháo-Tây để dùng về các ngày tiệc và hội. Lại có riêng một thứ thuốc xanh đỏ (flamme de Bengale) để các nhà hát dùng cho hợp vệ-sinh vì chế **không có khói khét**, *sáng tỏ, mùi đẹp và cháy chậm,* **để lâu không ướt.**

Các quý-khách ở xa có cần lới thì xin gửi thư về thương-lượng và lấy hóa-giá, sẽ gửi theo lầu thủy hay hóa-xa, không gửi giấy thép được.

Xin chiếu-cố.

XUÂN-HÒA, tạp-hóa
99, Phố Hàng Gai, Hanoi.

2097

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC

NAM-BẢO

18, Rue de la Soie, 18

HANOI

Bán đồ vàng, đồ bạc; các thứ mặt đá thực và giả, kính gọng đồi mồi, đồng hồ quả quít, ô đàn bà, giầy cườm, giầy kim-tuyến, giầy nhung, v. v.

Vàng đúng tuổi và bạc nén.

Lại học khéo kỹ công và giá thực.

2077

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các quí khách xem báo thấy có hàng cao-bạch của bản-hiệu, đến khi về nước lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỏ mà lầm ra không đổi được, lại oất thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các quí-khách rõ cho và xin các ngài từ nay đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ:

« Nhà Bầu-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông ở mã ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,
Ed. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert, **Hanoi.**

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean-Dupuis (Phố Mới), Hanoi

MÁY NÓI SỐ 248

Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, cống, chân-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của Nhà-nước.

Hàng tốt, giá cũng hợp, vì hiệu tôi muốn mong đông khách.

Quí-khách có dùng, xin mời chiếu cố.

2045 MẬU-THỊNH kính cáo.

Đồng-hồ đeo tay hạ giá

Mỗi cái 1$00

Thưa các quý khách, những đồng hồ đeo tay của bản-hiệu vì giá hạ cao 8 quan cao chẳng tới xin bớt giá mỗi cái 1$00 nếu chiếu giá không bớt thời xin nói. Lại kính gọng vàng có hộp xin xem như sau này:

Đồng hồ đeo tay chân tốt thấy giờ	giá trước	8 t 40	nay 4 t 40
— id	cỗ kim ly	— 6 00	— 3 00
— id	kim thép và kim vàng	— 4 50	— 3 50
— id	vuông thực xinh	— 5 30	— 4 30

Hễ các quý-khách chiếu cố cho 1 cái mà không bớt giá, chiếu giá trước thời xin kính tặng 1 cái kính gọng vàng đôi mồi vỉ 1 cái hộp kính nhôm lớn về tiền trước nữa. Xin chiếu cố cho.

TONG-YUNE-TAI
49, Phố hàng Ngang HANOI

2049

Sổ quyên giúp dân bị lụt

Sổ số 51

Phủ Nam-sách

MM. Ng.-hữu-Phái, 10 p.; Lã xuân-Mai, 2 p.; Lương-duyên Hoàn, 1 p.; Đào-huy-Chân, 1 p.; *Hương-hội*: La-đôi, 2 p.; Lâu-khê, 1 p.; Kim-đô, 2 p.; Mĩ-xá, 2 p.; Chu-đậu, 2 p.; Uông-hạ, 3 p.; Kim-bịch, 2 p.; Ngô-đồng, 2 p.; Trần-văn-Tá, 1 p.; *Hương-hội*: Yên-thường, 1 p.; Thụy trà-hạ, 1 p.; Thạch-đê, 1 p.; Nhân-lễ, 1 p.; Mạn-đê, 2 p.; Tương-dương, 1 p.; Thụy-trà-thượng, 1 p.; Thượng-hội, 2 p.; Nhân-lý, 2 p.; Đồn-bối, 2 p.; Thượng-triệt, 2 p.; Đệt-lĩnh, 2 p.; Bạch-đa, 2 p.; Vạn-tải, 2 p.; Lê-x Du, 1 p.; *Hương-hội*: Phù-liễn, 2 p.; Đoan-thượng 2 p.; Đào-xá, 1 p.; Diên-trung, 1 p.; Lâm-xá, 2 p.; Yên-lạc, 2 p.; Thiên-khê, 1 p.; Miên-lăng, 2 p.; Phong-trạch, 1 p.; Thạp-chen, 1 p.; Yên-lương, 2 p.; Nghĩa-lư, 1 p.; Lang-khê, 2 p.; Vương-đình-Hiến 1p.; *Hương-hội*: Yên-giới, 2 p.; Đại-phương, 2 p.; Đại-lã, 1 p.; Yên-xá-đông, 2 p.; Lý-vân, 1 p.; Tư-diên, 1 p.; Làng-giản, 1 p.; Kênh dương, 1 p.; Đông-giang, 2 p.; Pháp-tô, 2 p.; Yên-diền, 3 p.; La-xuyên, 2 p.

Tổng cộng là: 95 p. 00.

SAN-NHIÊN-ĐÀI

Đến chủ nhật 18 Novembre này tức là ngày 11 tháng mười ta là ngày tiệc kỷ-niệm của bản-hội, vậy có lời kính cáo để các quý-khách biết rằng hôm ấy sẽ nghỉ hát

Tối thứ ba 13 Novembre 1923

NGƯỜI LẤY HỒ

Số còn chi nữa mà mong.
Chơi cho phỉ chí tang-bồng một phen
Cõi trần may gặp người tiên.
Ngờ đâu thù dữ là duyên tình cờ.

Tối thứ tư 14 Novembre 1923

MAY HƠN KHÔN

Nuôi ong trong tay áo.
Công rắn cắn gà nhà.
May sao mà gặp gỡ.
Khôn chẳng lụi thực-thà.

Nghìn năm hay là năm nghìn???

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-[long,
Bộ « Tái-Sinh-Duyên » có phải [không?
Tiền-biên năm nghìn bản gần [hết,
Hậu biên năm nghìn mới tra xong.
Hiếu - trung tiết - nghĩa gương [Thủ-Tử,
Lễ-nhạc y quan về Nhị-Nùng,
Mỗi cuốn giá tiền chín hào chỉ,
Ai mua buôn nhiều trừ hoa-hồng.

Trang-nguyên MẠNH-LỆ-QUÂN

Ta nên chú ý!

Độ này mới bắt đầu nóng mà đã thấy nhiều người mắc phải bệnh ngứa lở ngoài da cùng các bệnh đau xương và đau mạch máu, không biết rõi ít nữa đến mùa nóng nực thì các bệnh ấy phát ra nhiều dến đâu; và những bệnh này lại hay lây, nếu một người đã mắc phải mà không chịu chữa ngay để lây sang người khác, lâu dần lan mãi ra thì thực là một sự nguy to cho xã-hội.

Vậy ta nên chú ý!
Nên chú ý, thì làm thế nào? Nên chú ý thì kíp dùng ngay thứ thuốc:

DÉPURATIF SENSAL

là một thứ thuốc chế riêng ra để chữa các bệnh kể ở trên này. Thuốc Dépuratif Sensal này mà dùng vào xứ nóng như xứ mình thì thực không còn thuốc nào hay hơn được nữa; vì chủ-nhân đã xét nghiệm kỹ càng cái thời-tiết ở xứ này mà chế ra, như thế thì những thứ thuốc giải-nhiệt khác chế ra ở các xứ lạnh mà dùng ở xứ mình thiết tưởng không được hợp thời lắm vậy.

Thuốc này lại thần-hiệu đến cả chữa bệnh giang-mai kinh niên nữa.

Hiện có bán tại: Hiệu Bảo-chế E. CHASSAGNE, 59, phố Paul-Bert, trước cửa hiệu Gô-đa trông sang.

2057

HỘI ĐỒNG-ÍCH
đang giải-tán

LỜI BÁ CÁO

Cùng các nhà có tiền gửi ở Hội-Đồng-Ích:

Ông bà nào có tiền gửi ở Hội Đồng-Ích, là Hội cho vay và giữ ống đề giành, hiện đang giải-tán, thời xin đem ngay lại, hay là gửi recommandée nhà giấy-thép ngay lại cho ông E. CHATAIGNEAU, là Giải-Tán-Viên, ở phố Jauréguiberry (Giốc Hàng-Kèn) số nhà 3, Hanoi, những sổ gửi tiền cũng các biên-lai lại để tiện dự-định việc giải tiền.

Khi nhận sẽ sẽ có biên lai chứng nhận.

Giải-Tán-Viên
P. Pon. E. CHATAIGNEAU.
T. M. Gerant.

1094.

Số 80

NGỌC-KIỀU-LÊ

(Chuyện một người nữ-sĩ có tài nhà ngọc phun châu, lại giữ được giá trong tuyết sạch, đáng làm gương cho bọn quần-thoa. Xem chuyện này thì đủ biết rằng các bậc danh-nhân ở trên thế-giới từ xưa đến nay, đều bởi cái tinh-anh trong trời đất chung đúc mà nên, thảy Tạo hóa có phân biệt nam-giới và nữ giới.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Trương-quĩ-như nói:

— Chúng tôi nhân hỏi cuối thu năm ngoái tôi kỳ thi hương, đã từ chức dạy học ở nhà *Bạch-thái-huyền* rồi, bởi vậy mới lẫn-mò sang tới đây mà tiện dịp được vào bái-yết tôn-nhan vậy.

Dương tuần-phủ nói:

— Thế ra hiền-khế đã từ-chức dạy học ở nhà *Bạch-thái-huyền* rồi. Vậy cái việc hôn-nhân của lệnh-ái nhà họ *Bạch* độ này ra thế nào, hiền-khế có được biết không?

Trương-quĩ-như nói:

— Chẳng nói giấu chi đại-nhân: khi trước chúng tôi ngồi dạy học ở nhà họ *Bạch*, tiếng gọi ông thầy dạy học, nhưng kỳ-thực là có ý muốn dòm ngõ đông-sàng. Sau bị có kẻ đèm-pha, quan *Bạch* thị-lang lại nhẹ da tin lời, cho nên tôi phải cáo thoái. Mới rồi tôi nghe nói lệnh-ái nhà họ *Bạch* vẫn còn kén chồng.

Dương tuần-phủ nói:

Bạch thị-lang vốn tính tương gần, năm xưa ở Kinh, tôi có hỏi con gái ông ta cho tiện-nhi, mà nhờ người nói đến hai ba lần, ông ta cứ nhất-định không thuận.

Trương-quĩ-như nói:

Cứ như cách kén rể ấy thì tôi chỉ sợ có tiểu-thư nhà họ *Bạch*, kiếp này khó lòng mà lấy được chồng!

Dương tuần-phủ liền cả cười mà rằng:

— Có thế! có thế! mới rồi tôi nghe nói một viên thôi-quan họ *Tô* có nhờ *Ngô* hàn-lâm làm mối hỏi con gái nhà họ *Bạch*, việc ấy hiền-khế có biết không?

Trương-quĩ-như nói:

— Chúng tôi không được biết! chẳng hay một viên thôi-quan ấy là ai?

Dương tuần-phủ nói:

— Tức là quan tân-khoa *Tô-hữu-bạch*!

Trương-quĩ-như nói:

— *Tô-hữu-bạch* này hình như người *Hà-nam*?

Dương tuần-phủ nói:

— Chúng có ông chủ người *Hà-nam*, cho nên lấy quán ở *Hà-nam*, nhưng kỳ-thực là người *Kim lăng* đó.

Trương-quĩ-như kinh-ngạc mà rằng:

— Nếu vậy thì tức là *Tô-liên-tiên*, tôi cứ tưởng lại một người khác!

Dương tuần-phủ hỏi rằng:

— Hiền-khế có quen chàng ta không?

Trương-quĩ-như nói:

— Chàng *Tô* cũng chúng tôi rất thân, năm trước chàng đã ở nhà tôi đến hơn một tháng.

Dương tuần-phủ nói:

— Nếu vậy thì hay lắm! tôi có một việc muốn nhờ hiền-khế.

Trương-quĩ-như nói:

— Chẳng hay việc chi? xin ngài cứ dạy!

Dương tuần-phủ nói:

— Tôi có một đứa con gái, muốn gả cho *Tô-hữu-bạch*, nhưng *Tô-hữu-bạch* cứ mê-mẩn về con gái *Bạch* thị-lang, nhất-định không nhậu lời. Nay hiền-khế đã chơi thân với chàng thì tôi nhờ hiền-khế đến bảo chàng rằng *Bạch* thị-lang vốn tính tương-gần, việc hôn-nhân ấy vị-tất đã thành, cứ nên vâng lời tôi là hơn. Nếu hiền-khế giúp cho thì ơn ấy không bao giờ tôi dám quên được.

Trương-quĩ-như cung-kính mà đáp rằng:

— Đại nhân đã dạy, tôi xin vâng mệnh.

Trương-quĩ-như lại uống mấy chén rượu nữa, rồi cáo-từ lui về. Khi về đến nhà, nghĩ thầm: Lúc trước ta vì việc hôn-nhân nhà họ *Bạch* mà uổng phí bao nhiêu tâm-cơ, chịu tổn bao nhiêu tiền tài, mà chẳng được việc chi cả. Bây giờ *Tô-hữu-bạch* đỗ tiến-sĩ, nghiễm-nhiên đến làm rể nhà họ *Bạch*, khiến ta cầm, tức biết dường nào. Chi-bằng ta thiết-kế làm cho bại-sự, để bẻ cái lòng cầm-tức của ta. Và ta lại mượn việc này, có thể cầu-thân với quan *Dương* tuần-phủ được. Nhưng *Tô-hữu-bạch* xưa nay vẫn đêm ngày mơ-tưởng *Bạch* tiểu-thư, biếng ăn quên ngủ, nếu ta dùng lời nói mà khuyên-bảo hắn, khi nào hắn chịu nghe. Ta chắc rằng việc nhà *Bạch* thị-lang lâu nay vị-tất hắn đã được biết rõ, âu là ta nói dối *Bạch* tiểu-thư chết rồi, khiến cho hắn tuyệt đường hi-vọng thì việc hôn-nhân nhà họ *Dương* này thế tất phải thành.

Trương-quĩ-như nghĩ vậy, đến ngày hôm sau, đem lễ-vật đến dinh *Tô-hữu-bạch* và đưa danh-thiếp xin vào yết-kiến. Bấy giờ *Tô-hữu-bạch* đang mong được tin-tức *Bạch* thị-lang, trông thấy cái danh-thiếp của *Trương-quĩ-như*, lấy làm mừng-rỡ, nghĩ thầm: ta tiếp người này sẽ biết được tin-tức nhà họ *Bạch*.

Tô-hữu-bạch nghĩ vậy, với-vàng ra tiếp kiến. *Trương-quĩ-như* nói:

— Độ ấy đại-huynh thình-lình bỏ đi, khiến cho tiểu đệ hàng ngày xiết bao mong-nhớ, ngày nay được cùng đại-huynh gặp-gỡ thì đã nhất-tự cách-trùng, thật là một sự đáng mừng vậy.

Tô-hữu-bạch nói:

— Cái cao-tình của đại-huynh, lúc nào tiểu-đệ cũng không dám quên. Từ khi may đỗ được một tỳ, chỉ muốn đến yết-kiến đại-huynh, ngặt vì đường-sá xa-xôi mà chưa lúc nào tiện dịp. Hôm trước tiểu-đệ có đi qua *Kim-lăng*, nhưng vì kỳ-hạn gấp ngày quá mà không vào yết-kiến được, vẫn lấy làm áy-náy. Ngày nay đại-huynh lại quá bộ tới đây, xiết bao mừng-rỡ. Xin hỏi đại-huynh đang ngồi dạy học tại nhà họ *Bạch*, cớ sao lại có thời giờ đi chơi xa?

Trương-quĩ-như nói:

Lúc đầu tiểu-đệ ngồi dạy học là có ý muốn cầu lệnh-ái nhà họ *Bạch*, sau chẳng may lệnh-ái nhà họ *Bạch* tạ-thế, thế thì tiểu-đệ còn lưu luyến về nỗi chi, bởi vậy mới cáo-từ xin về vậy.

Tô-hữu-bạch kinh-ngạc mà rằng:

— *Bạch* tiểu-thư tạ-thế rồi à?

Trương-quĩ-như nói:

— Vâng! *Bạch* tiểu-thư tạ-thế rồi, chẳng lẽ đại-huynh lại không biết hay sao!

Tô-hữu-bạch ngồi ngẫn người ra mà rằng:

Tiểu-đệ biết thế nào được!

Tô-hữu-bạch lại hỏi:

— Chẳng hay *Bạch* tiểu-thư tạ-thế từ bao giờ? và mắc phải bệnh gì mà tạ-thế?

Trương-quĩ-như nói:

— *Bạch* tiểu-thư tạ-thế vào hồi mùa đông năm ngoái. Đại-phàm con gái có tài, vẫn là không hay. *Bạch* tiểu-thư cậy mình có tài, suốt ngày ngâm-vịnh, mỗi khi thấy cảnh xuân hoa thì nguyệt thì hay ngâm-nga, nghĩ, thương cảm trong lòng. Lại gặp phải ông thân-phụ trong-gàu, một vị đồng-sàng, cứ kén cá chọn canh mãi mà chưa đâu vào đâu cả. Dần dần uất-ức thành bệnh, thầy thuốc cho là nhược chứng, nhưng cứ như tiểu-đệ thiển nghĩ thì chẳng qua chỉ chết về bệnh tương-tư.

(Còn nữa)

Tám giờ tối trước cửa tòa Sứ có thi đua. Những đèn mang đến thì nhiều kiểu đẹp. Có đèn con tàm, con cá, con giơi, con gà, con sâu, con cóc, con ba-ba, v. v.

Tám giờ rưỡi khai cuộc rước đèn.

Lính khố đỏ và mấy trăm cậu học-sinh đi rước. Phường kèn các nơi cũng đi kèn vào đám rước.

Sáng hôm 11 Novembre, hồi 8 giờ điểu binh ở phố Paul-Bert. Lúc ấy trời mưa nặng hột cho nên binh-lính cùng người đi xem bị ướt cả.

Bỏ các điều trời tạnh, có các trò vật như mọi năm.

À, còn một trò vui nữa là cuộc đánh cờ người. Những chân cờ thì tuyển toàn bọn chị em tại phố hàng Thao. Chị nào cũng mặt trắng tinh như phấn, môi đỏ thắm như son.

Mấy thầy hộ phố có công về việc xếp-đặt cuộc vui này được mọi bề hoàn hảo, thật cũng nên khen.

Tám giờ rưỡi tối, đốt pháo thăng-thiên cùng các thứ pháo mùi khác ở trước Hành-cung. chín giờ rưỡi chop bong giữa trời. Người xem đông như kiến.

Cũng giờ ấy trong dinh quan Đốc-lý có mở cuộc khiêu-vũ, đèn thắp như sao-sa.

HƯNG YÊN

Một tiệc trà. — Bữa hôm Đình-chiêu, hồi 3 giờ chiều, các tư-nhân, và nghị-hội-viên 5 phủ huyện Khoái-châu, Kim-động, Tiên-lữ, Ân-thi và Phù-cừ có đặt tiệc trà tại đền Võ-miếu phố Hữu-môn để cảm ơn quan chánh Công-sứ và quan Tuần-phủ bảo-hộ cùng các quan Tây Nam đã trông coi gìn giữ được đê Luc-đi ăn khỏi vỡ trong vụ nước vừa rồi, ông nguyên nghị-viên Hoàng-văn-Tuân có đọc một bài diễn văn.

VIỆC TRUNG-KỲ

THỪA-THIÊN

Mất mùa cau. — Mùa cau năm nay trong toàn hạt Thừa-thiên đều thất bát cả. Làng Nam-phổ là chỗ xuất sản rất nhiều cau mà cau thật tốt, ở dấy cũng bị mất mùa nốt.

Chẳng bù lại với năm ngoái, mùa cau được lắm giá cau ba quả, khắp kẻ chợ nhà quê, đâu đâu cũng bổ được nhiều, mãi đến nay cau mùa ngoái dọng cũng còn nhiều. Chắc là kỳ này bọ trúng to.

QUẢNG-BÌNH

Thu hành hạ-lệnh. — Trong khoảng cuối trung-tuần, đầu hạ-tuần tháng chín ta vừa rồi, tiết trời khác thường lắm; có năm nào, về mùa thu, mà nam nắng viêm-nhiệt như tháng năm tháng sáu, thế mà năm nay, thì trời như thế. Luôn trong mười ngày nắng chang chang như thiêu như đốt, có phần lại nóng nực hơn mùa hạ nữa.

Nong lạnh mưa nắng thất-thường như thế, cho nên những chứng cảm-mạo rất là thịnh-hành.

Ân mừng lễ phần-hoàng. — Nhân Tiên-công quan Bố chánh thăng-hiến bản-tỉnh Khiêu Đại-nhân được truy-thọ Thượng-thư hàm, ngài đắc-chỉ về phần-hoàng tại quí quán ở Nam định. Nay lễ xong rồi, ngài làm tiệc ăn mừng. Bữa đầu mời các Quí-quan và các Hữu-quan, bữa sau mời hàng lính-thuộc, tòa-thuộc, các viên chức sắc trong hạt hạ, các viên chức tòng-sự các công-sở và các thân-thương trong thành-phố. Hai bữa tiệc đó vui vẻ lắm.

Bản-báo có lời mừng quan Bố.

Ngạch công-chính. — M. Nguyễn-văn-Chung Thanh-lá công-chính có giấy đổi vào Quảng-ngãi.

PHẢI DÙNG THUỐC BỔ VÀ TRỊ ĐÀM

THIẾT HIỆU LÀ

ELIXIR TONIQUE ANTICLAIREUX

Của ông lương-y GUILLE

Nó làm mạnh dạ dày, thuốc ELIXIR có chất Quinine của quan lương-y Guillé lấy làm thần hiệu trong những bịnh SỐT RÉT, đau trong 24 giờ, thì khỏi. TRÁI TUỘI, ĐAU CẢM, ĐAU ĐỈNH, RÉT VỀ ĐÀ, hoặc CHÓI NƯỚC, BỊNH KIẾT, BỊNH MỒ DẠI, BỊNH CỦI, GHẺ CHỐC NGOÀI DA và bịnh có TRÙNG LÀI TRONG DUNG.

Ấy là một thứ THUỐC ĐỎ rất tiện và rất hiệu nghiệm làm cho HUYẾT ĐẶC THÊM KHIẾT, không làm gia bội DẦM hay là MẤT phải rất nhiều, nó hay lắm.

Bởi bí thuốc trị đàm nên mà không có thầy nên Paris CÁCH thì cho dùng.

TẠI CỬA HỘI TIỆM

THUỐC HOÀN XỔ

hiệu công rất trong thứ Elixir Tonique Anticlaireux của quan lương-y Guillé.

Chính nhà thuốc này là nhà: PHÒNG KHÁC TỐT, nhiệt tâng bao chế y sinh, đường GUYNEMER 21 GUINES số 21 & 21 bis GUINES.

Đã THƯỜNG CHỈ được TRONG MỘT CÔ TẤT

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. **Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.**

泰 **NAM-THÁI** 南

6, Quai Clémence au — HANOI

ở phố Bờ-sông, số nhà 26, HANOI

Bản-hiệu có bán gỗ lim cây, gỗ lim phiến, gỗ lim xẻ thành khí, các thứ gỗ tạp, gỗ gụ, gạch xây tường và có nhận cả đóng các thứ đồ-đạc và các thứ lối cửa.

Hàng tốt giá hạ.

NAM-THÁI

Kính-cáo

2038

Minh tạ lương y

Tôi phải bệnh chỉ ngót 18 năm, mỗi khi đại-tiện đau đớn khó nhọc, sau được Monsieur A. Chi chủ nhà máy giêm, Hanoi giới-thiệu tôi đến chữa tại nhà M. Tchuong-Quay-Lam, 26, phố hàng Đường, Hanoi, là người đã chữa khỏi ông ta vừa xong, sau tôi đến chữa trong 3 tuần lễ là khỏi hẳn, những ngày đang chữa có thể làm lụng, đi lại, được như thường không đau không sót. Chiếu-đại thỏa khả-dáng.

Vậy tôi xin có mấy lời cảm tạ lương-y và giới-thiệu lương-y cùng các nhà mắc phải bệnh ấy.

LUONG-VO-SUNE

Chủ-hiệu Đông-xương-Long

Đại cơ-khí xưởng Hanoi

N° 65, Phố hàng Bồ, N° 65.

Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được!

Rượu bổ-đào: TONIQUE TONKINOIS

Đã mười mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người bản-xứ đã nhiều lắm, và đã được lòng quí-khách tin-cẩn là bởi sự thực-thà ngay-thẳng. Tưởng nay cũng nên nhắc lại để các ngài so-sánh và xuy-xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực-thà của Bản-hiệu. Thứ **rượu bổ-đào** của Bản-hiệu, người bản-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc **rất** rẻ tiền và rất quí để trị các chứng bệnh như: **kém ăn-ngủ, mỏi-mệt, còm-yếu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình**, lại rất là **bổ sức cho đàn-bà đẻ**, người ốm **mới khỏe**, người già-yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, con nít từ 10 tuổi sẽ được mau lớn! Vì thế thứ rượu này đã được vô-số tờ chứng-chỉ là công-hiệu.

Giá bán **2$25** một chai lớn, từ sáu chai trở lên sẽ trừ hoa-hồng.

Hiệu Bào-chế MONTÈS, 54, phố Tràng-tiền, Hanoi.

Hỡi các ông mắc phải bệnh tình (lậu và giang-mai) khuyên các ông chớ dùng thuốc nhảm, tốn tiền mà bệnh càng thêm nặng. Các ông nên mua thuốc ở Hiệu TỪ-NGỌC-LIÊN, số nhà 46, phố Principale, tỉnh Bắp-cầu, là một nhà chuyên-trị, bán thuốc bệnh tình đã có tiếng, không ngày nào là không tiếp được giấy ngợi khen ở các nơi gởi lại.

Cả cước độ hơn một đồng một lọ.

2037

SẮP MỞ

Ba.

PACHOD Frères & Cie LYON

華 **PAO-VA** 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi

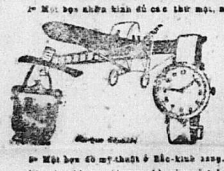
寶華八件時門前洋行內河京東

Chúng tôi kính-trình các quý khách biết rằng nay chúng tôi mới có sang: 1° Một bọc đồ ngà-rất tế-như là quả cầu chạm rồng, vòng, điếu hút thuốc lá, đũa, vân vân.

2° Một bọc nhiều kiểu đồ các thứ mọi, mắt đeo mắt trắng, mặt vàng, mặt mài là cây, vân vân. Lại có cả nhiều kiểu quai bằng vàng tây, quang học vàng, quang đài mỏi, vân vân; quả xuất đến bạ mà đeo nhưng nhiều kiểu này thì hợp pháp vệ sinh lắm lắm.

3° Một bọc đồng-hồ quả-quít đeo tay, đồng-hồ bỏ-túi, đồng-hồ báo thức, đồng hồ chạm-trổ, vân vân.

4° Một bọc chiếc sử đồn nữ, bị nữ, bắt nữ, bị nữ để soi-tiền hay là bầy cảnh cũng được và rất hình vẻ vẻn.

5° Một bọc đồ mỹ thuật ở Bắc-kinh sang.

Lần thứ hàng mới sang kỳ năm cũ trên này chúng tôi xin bán hạ giá, mong cậy các quý khách chiếu-cố cho thì chúng tôi lấy làm cảm ơn lắm lắm.

Cần các đồ nữ trang, châu báu, ngọc ngà, vàng thì không kể, chắc các quí khách cũng đã tường cả rồi.

Cẩn-cáo

HIỆU PAO-VA

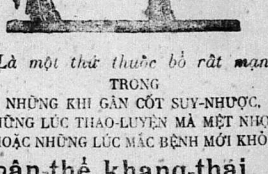
Phố Hàng Bồ, số nhà 28, Hanoi.

THUỐC

MUSCULOSINE BYLA

VITAMINÉE

LÀ NƯỚC THỊT NGUYÊN CHẤT NẤU ĐẶC LẠI

Là một thứ thuốc bổ rất mạnh

TRONG

NHỮNG KHI GẦN CỐT SUY-NHƯỢC,

NHỮNG LÚC THAO-LUYỆN MÀ MỆT NHỌC,

HOẶC NHỮNG LÚC MẮC BỆNH MỚI KHỎI

Thân-thể khang-thái

Sức-lực cường-kiện

ETABLISSEMENTS BYLA 26, AVENUE DE L'OBSERVATOIRE PARIS FRANCE

ŒNO KOLA COCA

RƯỢU BỔ

酒補

pha với rượu vin GRENACHE

J. BLANC *(dệt nhất hạng bào-chế)*

Ông **L. BLANC** *(người nối-nghiệp)*

BANOI (Bắc-kỳ)

chế ra

Giá bán **2$40** một lít

Một ngày hai lần, trước bữa cơm, thì uống một cốc vẫn để uống rượu Madère

每晨午未吃每吞旺沒喊歸數咬和

Bán tại: Hiệu Bào-chế **J. BLANC**

31 phố Trang-tiền (Rue Paul Bert) Hanoi

2099

CẦN NGƯỜI LÀM

« *Công-ty Phạm-văn-Phi chúng tôi vừa mới*
« *thầu lại được việc chở thơ và hành-khách*
« *đường Vinh đi Đông-hà trong 5 năm nữa.*
« *Vậy chúng tôi đang mở to thêm nhà máy*
« *và đã mua thêm nhiều xe mới ở Tây sang,*
« *nên đương cần dùng người sơn biết pha sơn*
« *tây và người thợ da biết khâu đệm xe ô-tô.*
« *Ai biết nghề vào Vinh hỏi sẽ được lương cao.* »

PHẠM-VĂN-PHI Công-ty lại cáo.

AI MUỐN LÀM GIÀU

Bỏ ra 20 quan mà may ra được

500.000 quan

Mua một cái trái-đơn của Công-ty Panama, có rút số để hoàn lại (Obligation Panama à lots). Lúc mua phải nộp ngay 20 quan, còn thì 17 tháng mỗi tháng nộp 20 quan, theo như lệ định trong luật. Như vậy mỗi ngày để dành mấy xu, có thể trở nên giàu có được).

Hễ nộp tiền lần đầu là được ngay cái số trái-đơn mà riêng mình được quyền sở-hữu, như là mình đã nộp hết tiền rồi vậy, và đến lúc trái-đơn trúng số về là mình được lĩnh nguyên cả tiền lẫn lãi. Mỗi trái đơn trước sau thế nào cũng trúng một lần từ 500.000 trở xuống đến 1.000 quan, không có thì cũng được hoàn lại là 400 quan. Mỗi năm có hai lần rút số, hơn 3 triệu lần.

Như vậy mua trái-đơn thế nào cũng lợi, không khi nào thiệt

CÓ NHỮNG LỘ SAU NÀY:

138 lần	500.000 quan	260 lần	5.000 quan
130 lần	250.000 —	1.320 lần	2.000 —
260 lần	100.000 —	13.200 lần	1.000 —
260 lần	10.000 —	1.700.000 trái đơn hoàn lại làm	400 —

Người có trái-đơn được nợ cuộc rút số mỗi cao mấy lần số trái-đơn mà trả trước

Các lộ được lĩnh nguyên cả, không phải trừ phí tổn chi cả. Mỗi lần rút số có nhiều được một cái bằng bỏ số trái đơn trúng, không phải trả lãi. Các số bỏ trong bằng ấy đồng với số trái-đơn để tại nhà ngân hàng, nếu khi có trái đơn có thể đến xem được, theo như điều khoản trong bản luật riêng ngày 12 Mars 1906. Bản luật ấy là một bản luật bảo chứng, gửi gửi cho nhà có trái đơn, không có điều gì phải nghi ngại cả.

Năm nào cũng có 15 Février, 15 Mai, 15 Août, 15 Novembre thì rút số.

Các ngài muốn dự các cuộc rút số ấy thì gửi ngay 20 quan đến nhà

BANQUE NOUVELLE, 8 Rue Papère, MARSEILLE, France

QUINQUINA CUSSAC

BỔ SỨC — KHỎE NGƯỜI

Chế bằng rượu vang tốt. Rượu ấy làm cho ngon cơm, và cái vị nó rất ngon.

Rượu ấy khỏe và bổ làm cho người mới dau khỏi được phục-sức, trị được bệnh huyết-suy, bệnh sốt rét cùng bệnh mệt nhọc.

Ai muốn giữ gìn sức-khỏe nên dùng rượu này.

Hiệu GUIONEAUD FRÈRES

HANOI — HAIPHONG

Đứng làm đại biểu bán rượu ấy cho khắp cả hạt Đông-pháp

LAXO SODYL

Một thứ hạt gép chất muối của loài quả thì xủi bọt lên.

Là thứ thuốc nhuận tràng rất tốt.

Thứ thuốc tẩy rất dễ dùng.

Trừ bệnh táo cùng các chứng khác vì bệnh táo sinh ra một cách rất chóng, như nhức đầu, đau gan, đau vị, đau ruột, bệnh trĩ, đau đầu ruột, bệnh trẻ, nhọt lở, vân vân.

Thứ thuốc này hiệu nhất, rẻ nhất.

Giá tiền: 1$25 một lọ 10 hay 15 liều

Về phần Đông-pháp có gởi bán tại:

Hiệu Bào chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, Hanoi

Imprimerie du Trung-Bac-Tan-Van

Le Gérant: NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)